

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA
NAUKA – PRAKTYKA – REFLEKSJE
Nr 19, 2015 (205–215)

STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
CELE I ZADANIA

SECURITY STRATEGY OF THE REPUBLIC
OF POLISH GOALS AND OBJECTIVES

JULIUSZ PIWOWARSKI
MARIUSZ ROZWADOWSKI
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego
i Indywidualnego APEIRON w Krakowie

ABSTRACT

Looking through the history of the international order is not consistent form in the life of nations. Changes in the international situation is not always beneficial pose new challenges. Variability and dynamics of emerging challenges forcing states and nations to permanent effort towards ensuring the security of the state and its citizens. Therefore, it becomes extremely important to develop and implementing the national security strategy. This article presents the national security strategy of the Polish Republic 2014 years. This strategy recognizes the complex issues of national security and shows how best to use for the security needs of all resources remaining at the disposal of the state in the field of defense, protection, social and economic.

KEYWORDS

national security strategy, external security, internal security, national interests, security, military, social, economic

ABSTRAKT

Patrząc przez pryzmat historii porządek międzynarodowy nie jest niezmienną formą w życiu narodów. Zmiany sytuacji międzynarodowej nie zawsze korzystne stwarzają nowe wyzwania. Zmienność i dynamika pojawiających się wyzwań zmusza państwa i narody do stałego wysiłku w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa państwa i jego obywateli. Dlatego niezwykle ważnym staje się opracowanie i wdrożenie w życie strategii bezpieczeństwa narodowego. W niniejszym artykule została przedstawiona strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2014 roku. Strategia ta w kompleksowo ujmuje zagadnienia bezpieczeństwa narodowego oraz wskazuje optymalne sposoby wykorzystania na potrzeby bezpieczeństwa wszystkich zasobów pozostających w dyspozycji państwa w sferach; obronnej, ochronnej, społecznej i gospodarczej.

SŁOWA KLUCZOWE

strategia bezpieczeństwa narodowego, bezpieczeństwo zewnętrzne, bezpieczeństwo wewnętrzne, interesy narodowe, bezpieczeństwo militarne, społeczne, ekonomiczne

WSTĘP

W życiu narodów, podobnie jak w życiu jednostek, nic nie jest dane raz na zawsze. Ład międzynarodowy nie jest niezmienną formą. Rozwój sytuacji międzynarodowej, obecnie nie zawsze korzystny /zagrożenia terroryzmem islamskim oraz sytuacja na Ukrainie/, generuje nowe wyzwania. Trzeba je umieć trafnie odczytywać i skutecznie im przeciwdziałać. Ich zmienność i dynamika zmusza państwa i narody do stałego wysiłku w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa państwa i jego obywateli w warunkach zrównoważonego rozwoju.

W celu realizacji powyższych celów niezbędnym wydaje się opracowanie Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Strategia taka musi zawierać podstawowe interesy narodowe charakterystyczne dla danego narodu i państwa oraz być skorelowana ze strategiami sojusznicznymi. W dalszej kolejności trzeba określić nadrzędny cel

oraz cele strategiczne. Do każdej grupy celów powinny być przypisane zadania do realizacji przez państwo i jego instytucje, dostosowane do zmieniającej się sytuacji międzynarodowej oraz do występujących w danym czasie zagrożeń.

Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2014 roku odzwierciedla podstawowe interesy narodowe RP, zawiera priorytetowe interesy RP oraz zadania dostosowane do zmieniającej się sytuacji geopolitycznej i występujących w poszczególnych latach najbardziej istotnych zagrożeń bezpieczeństwa.

WYBRANE KLUCZOWE CELE STRATEGII BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego z 2014 roku w sposób całościowy ujmuje zagadnienia bezpieczeństwa narodowego oraz wskazuje optymalne sposoby wykorzystania na potrzeby bezpieczeństwa wszystkich zasobów pozostających w dyspozycji państwa w sferze obronnej, ochronnej, społecznej i gospodarczej. Kluczową sprawą jest ich właściwa integracja w systemie bezpieczeństwa narodowego. Prezentowany dokument identyfikuje interesy narodowe i cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa, zgodnie z zasadami i wartościami zawartymi w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*. Określa potencjał bezpieczeństwa narodowego oraz ocenia środowisko bezpieczeństwa Polski w wymiarze globalnym, regionalnym i krajowym, a także prognozuje jego trendy rozwojowe. Przedstawia działania państwa niezbędne dla osiągnięcia zdefiniowanych interesów i celów oraz wskazuje kierunki i sposoby przygotowania systemu bezpieczeństwa narodowego. Zapisy dokumentu są zbieżne ze strategiami Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) i Unii Europejskiej (UE) oraz dokumentami strategicznymi tworzącymi nowy system zarządzania rozwojem kraju, w szczególności ze średniookresową strategią rozwoju kraju oraz koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju.

W przygotowaniu Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej wykorzystano wyniki Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego zakończony w 2012 r. – pierwszego tak szeroko zakrojonego projektu analitycznego odnoszącego się do stanu systemu bezpieczeństwa narodowego i kierunków jego rozwoju¹.

¹ Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2014, s. 7.

Rzeczpospolita Polska zapewnia bezpieczeństwo państwa i obywateli poprzez stwarzanie warunków do realizacji interesów narodowych i osiągnięcia celów strategicznych. Interesy narodowe określa art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Do interesów narodowych w dziedzinie bezpieczeństwa należą:

- dysponowanie skutecznym narodowym potencjałem bezpieczeństwa zapewniającym gotowość i zdolność do zapobiegania zagrożeniom, obrony i ochrony przed nimi oraz likwidowania ich następstw;
- silna pozycja międzynarodowa Polski i członkostwo w wiarygodnych systemach bezpieczeństwa międzynarodowego,
- ochrona indywidualna i zbiorowa obywateli przed zagrożeniami dla ich życia i zdrowia oraz przed naruszeniem, utratą lub degradacją istotnych dla nich dóbr (materialnych i niematerialnych),
- zapewnienie swobody korzystania przez obywateli z wolności i praw, bez szkody dla bezpieczeństwa innych osób i bezpieczeństwa państwa oraz zapewnienie tożsamości narodowej i dziedzictwa kulturowego,
- zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju potencjału społecznego i gospodarczego państwa, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska naturalnego oraz warunków życia i zdrowia ludności, jako podstawy bytowania².

Na podstawie przedstawionych wyżej interesów państwa można wyróżnić następujące cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa:

- utrzymywanie i demonstrowanie gotowości zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego do wykorzystywania szans, podejmowania wyzwań, redukcji ryzyka i przeciwdziałania zagrożeniom,
- doskonalenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego, a zwłaszcza jego elementów kierowania, w tym zapewnienie niezbędnych zasobów i zdolności,
- rozwój potencjału obronnego i ochronnego adekwatnego do potrzeb i możliwości państwa oraz zwiększenie jego interoperacyjności w ramach NATO i UE,
- wzmocnienie gotowości i zdolności NATO do kolektywnej obrony oraz spójności działań UE w dziedzinie bezpieczeństwa; budowanie silnej pozycji Polski w obu tych organizacjach,

2 Ibidem s. 11.

- rozwijanie bliskiej współpracy ze wszystkimi sąsiadami oraz budowanie partnerskich relacji z innymi państwami, w tym służących zapobieganiu i rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów międzynarodowych,
- promowanie na arenie międzynarodowej zasad prawa międzynarodowego oraz uniwersalnych wartości, takich jak: demokracja, prawa człowieka i wolności obywatelskie, a także podnoszenie w polskim społeczeństwie świadomości praw człowieka i obywatela,
- zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego poprzez doskonalenie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz systemu monitorowania, powiadamiania, ostrzegania o zagrożeniach, likwidowania skutków klęsk żywiołowych oraz katastrof, a także wdrożenie rozwiązań prawnych i organizacyjnych w zakresie systemu ochrony ludności oraz obrony cywilnej,
- doskonalenie i rozwój krajowego systemu zarządzania kryzysowego w kierunku zapewnienia jego wewnętrznej spójności i integralności oraz umożliwienia niezakłóconej współpracy w ramach systemów zarządzania kryzysowego organizacji międzynarodowych, których Polska jest członkiem,
- ochrona granic Polski, stanowiących zewnętrzną granicę UE; przeciwdziałanie przestępczości zorganizowanej, w tym gospodarczej; ochrona porządku publicznego,
- udoskonalenie rozwiązań systemowych dla przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu i proliferacji broni masowego rażenia,
- zapewnienie bezpiecznego funkcjonowania Rzeczypospolitej Polskiej w cyberprzestrzeni,
- zapewnienie bezpiecznych warunków rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego oraz innowacyjności, efektywności i konkurencyjności gospodarki, a także stabilności finansowej państwa,
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i bezpieczeństwa klimatycznego oraz ochrony środowiska, różnorodności biologicznej i zasobów naturalnych, w szczególności zasobów wodnych, a także kształtowanie zagospodarowania przestrzennego kraju w sposób zwiększający odporność na różnorakie zagrożenia, w szczególności militarne, naturalne i technologiczne,
- zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego,
- prowadzenie efektywnej polityki rodzinnej oraz dostosowanie polityki migracyjnej do nowych wyzwań,

- pogłębianie świadomości społecznej w sferze bezpieczeństwa oraz zwiększanie kompetencji obywateli pozwalających na właściwe reagowanie³.

Wspomniane interesy narodowe i cele strategiczne powodują, że koniecznym staje się rozwój potencjału obronnego państwa, który wspiera je w realizacji zdań z zakresu bezpieczeństwa narodowego. Tworzą go:

- wymiar sprawiedliwości;
- służby specjalne;
- państwowe służby, straże i inspekcje wyspecjalizowane w ochronie porządku publicznego,
- służby ratownictwa i ochrony ludności;
- elementy zarządzania kryzysowego;
- Straż Graniczna; Służba Celna;
- podmioty sektora prywatnego (firmy ochrony osób i mienia),
- organizacje pozarządowe (zwłaszcza społeczne organizacje ratownicze).

Poważną rolę odgrywają tu podmioty odpowiedzialne za ochronę bezpieczeństwa cybernetycznego oraz za przeciwdziałanie i zwalczanie terroryzmu i ekstremizmu.

Władze państwowe nie mogą też zapominać o potencjale społecznym, który tworzy czynnik ludzki, dla którego niezbędnym staje się nowoczesny system edukacji publicznej i szkolnictwa wyższego.

Równie istotnym staje się rozwój potencjału gospodarczego przejawiający się w ostatnich dwóch dekadach stałym wzrostem Produktu Krajowego Brutto, który przedkłada się na poprawę warunków życia obywateli oraz wzrost aktywności inwestycyjnej polskich firm.

Energetyka jest jednym z kluczowych elementów bezpieczeństwa narodowego. Do głównych czynników bezpieczeństwa energetycznego należą: dostęp do surowców energetycznych, dywersyfikacja źródeł i kierunków dostaw paliw oraz budowa nowych mocy w oparciu o krajowy popyt na energię.

Nowoczesna sieć drogowa i kolejowa, rozwinięta sieć śródlądowych dróg wodnych, lotnisk, portów morskich oraz infrastruktura dostępu do tych portów, a także sprawny system transportu publicznego umożliwiając rozwój polskiej gospodarki i wzmacniając jej powiązanie z gospodarką światową są ważnym składnikiem bezpieczeństwa narodowego.

3 *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014, s. 10-12.

Interesy narodowe i cele strategiczne Polski w powiązaniu z diagnozą środowiska bezpieczeństwa narodowego określają priorytety polityki bezpieczeństwa i polityki obronnej. Wskazują one na potrzebę zrównoważonego umiędzynarodowienia i samodzielności w zakresie bezpieczeństwa Polski, w tym zwiększenia strategicznej odporności kraju na różnego rodzaju zagrożenia. Główny kierunek działań strategicznych w tym zakresie określają trzy priorytety polityki bezpieczeństwa RP, do których należą⁴:

- zapewnienie gotowości i demonstracja determinacji do działania w sferze bezpieczeństwa i obrony oraz wzmocnienie narodowych zdolności obronnych, ze szczególnym traktowaniem tych obszarów bezpieczeństwa narodowego, w których sojusznicze (wspólne) działania mogą być utrudnione,
- wspieranie procesów służących wzmocnieniu zdolności NATO do kolektywnej obrony, rozwój Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony UE, umacnianie strategicznych partnerstw (w tym z USA) oraz strategicznych relacji z partnerami w regionie,
- wspieranie i selektywny udział w działaniach społeczności międzynarodowej, realizowanych na podstawie norm prawa międzynarodowego, mających na celu zapobieganie powstawaniu nowych źródeł zagrożeń, reagowanie na zaistniałe kryzysy oraz przeciwdziałanie ich rozprzestrzenianiu się⁵.

Przedstawione wyżej priorytety strategiczne wymuszają realizację określonych zadań strategicznych

WYBRANE ZADANIA STRATEGICZNE RP REALIZOWANE W RAMACH STRATEGII BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO Z 2014 ROKU

Zadania strategiczne RP jak przedstawiono wyżej określają trzy priorytety. W ramach pierwszego priorytetu Polska będzie realizować zadania strategiczne polegające na:

- zapewnieniu bezpieczeństwa własnych obywateli oraz terytorium państwa,
- wsparciu obrony państw sojuszniczych zgodnie z przyjętymi umowami międzynarodowymi, a następnie na udziale w reagowaniu na zagrożenia poza terytorium sojuszniczym.

4 Ibidem s.27.

5 *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014, s.27.

W ramach drugiego priorytetu RP będzie koncentrowała na następujących zadaniach:

- konsolidacji NATO wokół funkcji obronnej, w tym strategicznemu wzmocnieniu wschodniej flanki Sojuszu,
- pogłębianiu procesów integracyjnych UE w dziedzinie bezpieczeństwa,
- strategicznej współpracy ze Stanami Zjednoczonymi,
- wzmocnianiu podmiotowości państw Europy Wschodniej,
- współpracy regionalnej z państwami Grupy Wyszehradzkiej.

Realizacja trzeciego priorytetu to realizacja następujących zdań:

- wzmocnienie ONZ,
- kontynuacja starań o dokonanie przeglądu norm prawa międzynarodowego,
- wzmocniania skuteczności reżimów i regulacji w obszarze, kontroli zbrojeń i rozbrojenia, w tym środków budowy zaufania i bezpieczeństwa.

W wymiarze regionalnym zadaniem priorytetowym będzie odbudowa znaczenia OBWE. Ważnym zadaniem w działaniach społeczności międzynarodowych będzie uczestnictwo w operacjach wojskowych poza granicami kraju.

Podstawą utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego na właściwym poziomie jest skuteczne zapobieganie ich naruszeniom, a także wykrywanie przestępstw i wykroczeń godzących w życie, zdrowie i mienie obywateli, jak również interesy państwa. Zadania realizowane w tym zakresie dotyczą różnego rodzaju czynów zabronionych, w tym zarówno przestępczości pospolitej, jak i zorganizowanej o charakterze ekonomicznym, narkotykowym i kryminalnym⁶.

Najważniejsze zadania w zakresie przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu i ekstremizmu, który obecnie jest szczególnie zauważalny to:

- rozpoznawanie i monitorowanie zagrożeń terrorystycznych niebezpiecznych dla Polski i jej obywateli w kraju i za granicą; wykrywanie i neutralizacja zagrożeń terrorystycznych, w tym fizyczne zwalczanie terroryzmu,
- eliminowanie źródeł finansowania terroryzmu; ściganie karne sprawców zagrożeń terrorystycznych, zgodnie z prawem krajowym oraz obowiązującymi Polskę normami prawa międzynarodowego,
- rozpoznawanie źródeł terroryzmu i symptomów radykalizacji zachowań i zapobieganie im; współpraca międzynarodowa dwu- i wielostronna

⁶ Ibidem 34.

- na szczeblu politycznym, operacyjnym, analitycznym i prawno-karnym w obszarze zwalczania terroryzmu; profilaktyka antyterrorystyczna,
- rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego, polityka medialna i informowanie społeczeństwa o potencjalnych zagrożeniach, edukacja społeczna,
 - poprawa bazy prawnej i implementacja dokumentów międzynarodowych do prawa krajowego.

Nieodłącznym elementem, w obecnym gwałtownym rozwoju komputeryzacji, jest realizacja zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa Polski w cyberprzestrzeni. Są one realizowane zarówno poprzez rozwój zdolności do działań defensywnych (obejmujących ochronę podmiotów działających w cyberprzestrzeni oraz samej cyberprzestrzeni), jak i ofensywnych.

Szczególnie ważna jest: współpraca i koordynacja działań ochronnych z podmiotami sektora prywatnego, przede wszystkim finansowego, energetycznego, transportowego, telekomunikacyjnego i opieki zdrowotnej.

Prowadzenie działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym w odniesieniu do zagrożeń w cyberprzestrzeni; wypracowanie i stosowanie właściwych procedur komunikacji społecznej w tym zakresie; rozpoznawanie przestępstw dokonywanych w cyberprzestrzeni i zapobieganie im oraz ściganie ich sprawców; prowadzenie walki informacyjnej w cyberprzestrzeni; współpraca sojusznicza, także na poziomie działalności operacyjnej służącej do aktywnego zwalczania cyberprzestępstw, w tym wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w celu podnoszenia skuteczności i efektywności działań krajowych⁷.

Bezpieczeństwo informacyjne w tym ochrona informacji niejawnych jest jednym z najważniejszych obszarów funkcjonowania systemu bezpieczeństwa państwa. Kluczowe zadania w tym zakresie obejmują:

- zapewnienie bezpieczeństwa informacyjnego państwa poprzez zapobieganie uzyskaniu nieuprawnionego dostępu do informacji niejawnych i ich ujawnieniu,
- zapewnianie personalnego, technicznego i fizycznego bezpieczeństwa informacji niejawnych,
- akredytację systemów teleinformatycznych służących przetwarzaniu tych informacji,
- zapewnienie realizacji funkcji krajowej władzy bezpieczeństwa ABW i SKW/ w celu umożliwienia międzynarodowej wymiany informacji niejawnych.

⁷ *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014, s. 35

Ochrona granicy państwowej w obecnej sytuacji zagrożeń terrorystycznych staje się jednym z zadań priorytetowych realizowanych przez Straż Graniczną oraz Służbę Celną. Do zadań realizowanych w zakresie należą:

- ochrona terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed nielegalnym przepływem towarów i osób oraz wprowadzaniem substancji i materiałów niebezpiecznych,
- organizowanie i prowadzenie kontroli ruchu granicznego w sposób zapewniający płynność ruchu na granicach,
- zwalczanie przestępczości transgranicznej oraz przestępczości z udziałem cudzoziemców;
- ochrona obszaru celnego UE, w tym zgodność z prawem przywozu i wywozu towarów; utrzymanie przejść granicznych,
- regulacja i kontrola legalności pobytu cudzoziemców na terytorium kraju oraz ich zatrudnienia;
- ochrona polskiej przestrzeni powietrznej,
- prowadzenie akcji ratunkowych na morskim odcinku granicy państwowej⁸.

Innym działaniem równie ważnym szczególnie w obecnej sytuacji międzynarodowej jest zwiększanie bezpieczeństwa energetycznego. Strategicznymi zadaniami w tym zakresie będą:

- uruchomienie wydobycia surowców energetycznych z krajowych złóż niekonwencjonalnych,
- rozwój infrastruktury sieciowej i wytwórczej w oparciu o paliwa węglowe, jądrowe i gazowe,
- zapewnienie zróżnicowanego dostępu do źródeł i dróg dostaw surowców energetycznych,
- liberalizacja rynków energii oraz tworzenie warunków dla realizacji inwestycji w sektorze energetycznym,
- zapewnienie stabilności dostaw oraz integracja systemów energetycznych z państwami członkowskimi UE.

Przedstawione wyżej cele i zadania realizowane w ramach Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Polski z 2014 roku nie zawierają kompletnego katalogu celów i zadań, ale zdaniem autorów są adekwatne do istniejących w obecnym czasie zagrożeń. Za realizację postanowień w/w strategii odpowiadają poszczególni ministrowie, kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie, organy samorządu terytorialnego oraz podmioty, w których gestii pozostają sprawy z zakresu bezpieczeństwa państwa.

⁸ Ibidem s. 37.

ZAKOŃCZENIE

Patrząc przez pryzmat historii porządek międzynarodowy nie jest niezmienną formą w życiu narodów, podobnie jak w życiu jednostek. Rozwój sytuacji międzynarodowej, zmienność i dynamika pojawiających się zjawisk zmusza państwa i narody do stałego wysiłku w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa państwa i jego obywateli. Dlatego niezwykle ważnym staje się opracowanie i wdrożenie w życie strategii bezpieczeństwa narodowego.

Realizując zadania obronne i ochronne z zakresu bezpieczeństwa państwa opracowano niniejszą strategię. Strategia ta w sposób kompleksowy ujmuje zagadnienia bezpieczeństwa narodowego oraz wskazuje optymalne sposoby wykorzystania na potrzeby bezpieczeństwa wszystkich zasobów pozostających w dyspozycji państwa w sferze obronnej, ochronnej, społecznej i gospodarczej. Interesy narodowe i cele strategiczne ujęte w tej strategii to: rozwój potencjału obronnego państwa, potencjału społecznego, potencjału gospodarczego oraz potencjału energetycznego. Główny kierunek działań strategicznych w zakresie bezpieczeństwa polega na realizacji następujących działań: zapewnieniu gotowości do działania w sferze bezpieczeństwa i obrony oraz wzmocnienie narodowych zdolności, wspieraniu procesów służących wzmocnieniu zdolności NATO do kolektywnej obrony, wspieraniu i selektywnym udziale Polski w działaniach społeczności międzynarodowej, realizowanych na podstawie norm prawa międzynarodowego, reagowaniu na zaistniałe kryzysy oraz przeciwdziałanie ich rozprzestrzenianiu się.

Reasumując, interesy narodowe, cele strategiczne oraz zadania realizowane w ramach strategii dostosowane są istniejącej obecnie sytuacji międzynarodowej oraz pojawiających się obecnie zagrożeń bezpieczeństwa.

BIBLIOGRAFIA

1. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483.
2. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014.